

Varusmiesliiton lausunto Puolustusvaliokunnalle Valtioneuvoston puolustusselonteosta, VNS 9/2024 vp

Varusmiesliitto kiittää mahdollisuudesta lausua Valtioneuvoston puolustusselonteosta.

Maamme kansallinen puolustuskyky perustuu yleiseen asevelvollisuuteen. Puolustuskykymme uskottavuus nojaa sekä reserviläisiin että varusmiehiin, ja maanpuolustustahto rakentuu erityisesti varusmiespalveluksen aikana. Varusmiesten palvelusmotivaatio sekä henkinen ja fyysinen hyvinvointi ovatkin siksi avainasemassa puolustuskykymme kannalta. **Panostaessamme maanpuolustukseen emme saa unohtaa asevelvollisia.**

Varusmiesliitto esittää seuraavia toimia asevelvollisten aseman kohentamiseksi:

1) ASEVELVOLLISUUS EI SAA OLLA TALOUDELLINEN TAAKKA

Puolustusselonteossa tunnistetaan tarve korottaa varusmiesten päivärahaa johtuen elinkustannusten kasvusta. Selonteko ei kuitenkaan anna selvää suunnitelmaa korotusten aikataulusta tai suuruusluokasta.

Varusmiesten peruspäiväraha on 6,10 euroa eli 183 euroa kuukaudessa. Summa on niin pieni, että sen turvin selviytyminen elämisen peruskustannuksista tekee tiukkaa.

Päivärahan riittämätön taso pakottaa monet varusmiehet turvautumaan säästöihinsä tai ottamaan lainaa kattaakseen palveluksesta aiheutuvat kulut. Yhä useampi varusmies tähtääkin lyhyimpään mahdolliseen palvelusaikaan, vaikka hänen kykynsä riittäisivät johtajakoulutukseen. Osa varusmiehistä hakee jopa lykkäystä tai vapautusta taloudellisista syistä.

Varusmiesliitto näkee päivärahan korottamisen ensiarvoisen tärkeäksi aikana, jolloin yhä useamman tulisi suorittaa asevelvollisuutensa. Vain motivoituneesta varusmiehestä voi tulla sitoutunut ja osaava reserviläinen. **Päivärahan korottaminen olisi vahva viesti siitä, että eduskunta on sitoutunut lujittamaan puolustusratkaisumme perustuksia takaamalla asevelvollisten toimeentulon.**

Varusmiesliitto esittää Puolustusvaliokunnan jäsenille sitoutumista varusmiesten etuuksien tason riittävyys turvaamiseen 100%:n korotuksella kaikkiin päivärahaluokkiin. Korotus maksaisi noin 60 miljoonaa euroa vuositasolla, ja voitaisiin toteuttaa joko kerralla tai asteittain vuosina 2025-2029.

2) VARUSMIESTEN TERVEYDENHUOLLON TURVAAMINEN

Varusmiesliitto huomioi, että selonteosta puuttuu selvä sitoutuminen asevelvollisten terveydenhuollon kehittämiseen. Erityinen puute asevelvollisten terveydenhuollossa on mielenterveyden erikoissairaanhoidon puuttuminen sotilaslääketieteen palvelutarjonnan piiristä puolustusvoimien mukaan jopa 57% kaikista palveluksen aikaisista keskeytyksistä johtuu mielenterveyden häiriöistä.

Tämä peilaakin koko yhteiskunnan laajempia nuorten mielenterveyteen liittyviä haasteita, ja Puolustusvoimien tulisikin kiinnittää niihin erityistä huomiota. Vaikka varuskunnissa on jo nyt saatavilla

keskusteluapua kuraattoreilta ja sotilaspastoreilta, heiltä ei vaadita mielenterveystyön koulutusta. Resursoimalla mielenterveyden alan erikoissairaanhoidon olisikin mahdollista vähentää palveluksen keskeyttämiä ja tarjota varusmiehille mahdollisuuksia saada haasteistaan huolimatta palvelus suoritettua.

Varusmiesliitto esittää, että jokaisessa varuskunnassa tulisi olla vähintään yksi koulutettu mielenterveyden ammattilainen, jonka luokse varusmiehet pääsevät kohtuullisessa ajassa, tai varusmiehille on taattava ohituskaista mielenterveyspalveluihin. Toimet vähentäisivät keskeytyksiä ja ehkäisivät myöhempiä terveyshaasteita. Varusmiesten mielenterveys ei voi jäädä yksinomaan kuraattoreiden ja sotilaspastorien varaan.

3) ASEVELVOLLISUUSJÄRJESTELMÄN KEHITTÄMINEN

Varusmiesliitto näkee, että pienenevät ikäluokat vaativat asevelvollisuusjärjestelmän kehittämistä. Puolustusvoimien joukkotuotannon tason turvaamiseksi asevelvollisuuden piirissä tulisikin olla koko ikäluokan parhaat kyvyt sukupuoleen katsomatta.

Kutsuntaiän saavuttavien miesten määrän pienentyessä koulutettavien varusmiesten määrä on suhteutettava puolustuksen tarpeisiin. **Tämä vaatiikin pitkällä tähtäimellä siirtymistä tasa-arvoiseen asevelvollisuuteen, jotta laajemmasta poolista voidaan valita palvelukseen parhaiten soveltuvat ja motivoituneimmat yksilöt.**

Varusmiesliitto esittääkin Puolustusvaliokunnan jäsenille kutsuntatyöryhmän esityksien toimeenpanemista lyhyellä aikavälillä asevelvollisuuslain muutoksella, velvoittaen kunnat ja hyvinvointialueet järjestämään kouluissa koko ikäluokalle esikutsuntoina toimivan maanpuolustuspäivän. Pitkällä aikavälillä Varusmiesliitto esittää koko ikäluokkaa koskevan palveluksen valmistelua, taaten että voimme ylläpitää nykyisen kokoista reserviä myös tulevaisuudessa.

Mats Uotila

Puheenjohtaja

Varusmiesliitto

mats.uotila@varusmiesliitto.fi

+358 41 3138967

Akseli Mäenpää

Pääsihteeri

Varusmiesliitto

akseli.maenpaa@varusmiesliitto.fi

+358 41 3139618